

OVERDENKING BIJ MC 9 VS 30 T/M 37

Aan een joodse rabbi werd door een leerling de vraag gesteld: 'Vroeger waren er mensen die God van aangezicht tot aangezicht zagen. Waarom zijn die er vandaag niet meer?' De rabbi antwoordde: 'Omdat vandaag niemand zich meer zo diep wil bukken.'

Diep bukken, daar gaat de evangeliëlezing van vandaag over. Diep bukken om God te kunnen gaan ontdekken. Wij denken vaak dat we God heel hoog en heel ver moeten zoeken. Wij verwachten vaak van God dat Hij iets voor ons doet, onze wensen vervult, onze dromen van geluk en vervulling en we zijn teleurgesteld als dit niet gebeurt. Waar is God dan, vragen we, net als in dit verhaal. We zien Hem niet. Maar kijken we wel goed? Jezus reikt ons hier een verrassend beeld van God aan. Hij vergelijkt God met een kind. Wie een kind opneemt, zegt hij hier, neemt mij op en neemt Hem op die mij gezonden heeft.

Toen we deze dienst samen voorbereiden viel ons oog op dit verhaal, dat vorige zondag ook al is gelezen in de Taizédienst. Omdat er in een Taizédienst geen overdenking wordt gehouden besloten we het vandaag opnieuw te lezen, omdat we het wel een heel mooi verhaal vonden voor een dienst waarin twee pas geboren kinderen centraal staan. Nu zijn ze nog achter de groene deur, maar straks zullen ze naar binnen worden gedragen. We hadden het er samen over wat de geboorte van je kind – voor jullie alle vier de eerste – met je doet. Die geboorte roept een diep gevoel van verwondering en dankbaarheid op. Het kwetsbare van zo'n wezentje maakt dat je het graag wilt beschermen. Het is weerloos en afhankelijk. Het heeft nog niets gepresteerd op grond waarvan het de liefde en zorg van anderen zou verdienen, maar roept die wel op. En het is volstrekt puur en zuiver. Het heeft nog geen enkel idee van waar mensen zich zo druk over kunnen maken, wie er belangrijk zijn en wie niet. Zo'n kindje kan alleen maar gewoon er zijn, het vraagt om gevoed en verzorgd te worden, het verlangt naar contact. En in dat alles kan het ons veel leren.

Een kind had in de tijd van Jezus een andere positie dan in onze tijd. Bij ons tellen kinderen mee, er wordt naar hen geluisterd, ze zijn op hun manier belangrijk. In Jezus' tijd stelde een kind echt niets voor. Sociaal gezien had het geen enkele positie. Het gold als een onaf wezen. Het was in alles afhankelijk van volwassenen en had zelf niets in te brengen. Grotere kwetsbaarheid is niet denkbaar. Vandaag zijn kinderen mondiger, maar kwetsbaar zijn ze nog steeds. Een kwetsbaarheid die kan worden geschonden. De schokkende verhalen over het misbruik van kinderen door mensen binnen en buiten de kerk die de laatste jaren in een vloedgolf naar buiten komen zijn daar een trieste illustratie van.

Jezus zet een kind middenin de kring van deze volwassen mannen. Hij doet dat om hen iets te leren over wie God is. Om God te kunnen gaan zien, om God te kunnen ontvangen, zullen ze moeten leren net zo diep te bukken als nodig is om een kind te kunnen zien, werkelijk te zien. Eerbied voor God stelt hij gelijk aan eerbied voor wat een kind is en ontvankelijkheid voor wat een kind nodig heeft. En dat gaat dwars in tegen wat mensen van nature van hogere machten verlangen. Dat gesprek dat de leerlingen onderweg samen hadden over wie van hen de belangrijkste is vormt er een schril contrast mee. Dat gesprek is zo herkenbaar.

Hoe graag willen we niet zelf worden gezien, erkend en gewaardeerd en hoeveel pijn doet het ons niet als dat niet gebeurt. Wordt dat verlangen dan veroordeeld? Jezus wil dat we moeten leren de minste van allen te zijn en ons op te stellen als ieders dienaar. Maar wie wil dat en wie kan dat? En moet dat ook echt? Het kan toch niet de bedoeling zijn dat anderen over ons heenlopen?

Nee, dat is niet de bedoeling en dat is niet wat Jezus beoogt. Wat hem voor ogen staat is een leven waarin ieder mensenkind wordt gezien en er mag zijn, waar ieder mens tot zijn of haar recht kan komen. Maar wat zijn we daar een ontzettend eind vandaan; er is zoveel ongelijkheid tussen mensen, zoveel geldingsdrang en machtsmisbruik. Je kunt rustig stellen dat alle oorlogen die gevoerd zijn en vandaag gevoerd worden daar uit voortkomen, geldingsdrang en machtsmisbruik en het verzet dat dit oproept. Hoe zouden we daar ooit nog uit kunnen komen? Hoe ziet die weg eruit? De weg die naar dat doel leidt - dat is wat Jezus zijn leerlingen wil laten zien. De weg die Jezus laat zien is een weg waar het eerste doel niet is dat ik zelf word gezien en erkend in mijn recht en mijn gelijk. Het is een weg waarop ik leer om daar zo nodig soms ook van af te zien, om te buigen en te bukken, diep te bukken, om de ander te kunnen gaan zien.

Die beweging van het bukken klinkt ook door in de woorden waarmee Jezus hier verwijst naar zijn dood en opstanding. De Mensenzoon zal overgeleverd worden in de handen van de mensen, zegt hij. Mensen die hem niet erkennen, niet waarderen, niet belangrijk vinden, maar uit de weg willen hebben. Omdat hij hen dwarsboomt in hun verbeten strijd om zelf gezien en erkend te worden in hun recht en gelijk. Omdat hij van hen durft te vragen om te bukken. Dat nooit, zeggen ze. En de Mensenzoon zal er aan onderdoor gaan, aan de menselijke weigering om te bukken. Hij zal overgeleverd worden in de handen van mensen en hij zal sterven.

Maar dat er onderdoor gaan zal overgaan in weer opstaan, dit is een bukken dat overgaat in een opgericht worden; het is één en dezelfde beweging. De doop symboliseert die beweging: het ondergedompeld worden en weer worden opgericht, in de doop wordt de weg en de boodschap van Jezus uitgebeeld. Die boodschap is niet dat wij klein en onbelangrijk zijn en er niet toe doen in het licht van Gods koninkrijk. Het kind dat hij in het midden zet omarmt hij en hij geeft het een ereplaats, zodat iedereen het ziet. De boodschap van Jezus is dat wij als wij graag belangrijk willen zijn, als wij werkelijk onze waarde als mens geschapen naar Gods beeld willen verwerkelijken, het nodig is dat we in dit leven leren om heel diep te bukken.

Het geloof is een leerschool in bukken, heel diep bukken om te kunnen zien waar het werkelijk om gaat. Dat betekent dat je soms nogal wat moet incasseren. Dat je net als Jezus niet altijd wordt begrepen, en je miskend zult voelen en soms diep gekwetst. Niet dat we alles maar moeten pikken en te slikken wat anderen ons voor de voeten te gooien. Maar van ons gevraagd wordt om dan niet lik op stuk te geven – wie denk jij wel dat je bent?-, niet de strijd met elkaar aan te gaan, maar naar elkaar te luisteren, ons naar elkaar toe te buigen. Om telkens weer die beweging te maken van het bukken, om zo dieper te kunnen zien, om niet onszelf groot te maken, maar onszelf in dienst te stellen van wat groter is dan wij. In vertrouwen op de God die Jezus hier vergelijkt met een kind. Een kind zoals het meisje en het jongetje die hier straks naar binnen zullen worden gedragen, in ons midden geplaatst, -een kind dat een appel doet op het mooiste en diepste dat in ons leeft.

